บทบรรณาธิการ

คำถาม โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะเรียกร้องให้เจ้าพนักงานบังคับคดีรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๘๓ วรรคสอง โดยตรงได้หรือไม่ หรือจะต้องเรียกร้องเอาแก่กรมบังคับคดีซึ่งเป็นต้นสังกัด

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๓๓๕/๒๕๕๗ เจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นเจ้าพนักงานที่ต้องปฏิบัติในการที่จะบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑ (๑๔) ไม่มีอำนาจเข้ามาเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือเป็นคู่ความ แต่คดีนี้**ศาลชั้นต้นวินิจฉัยให้ผู้คัดค้านซึ่งเป็นเจ้าพนักงานบังคับคดีรับผิดชอบโดยตรงต่อโจทก์ ผู้คัดค้านจึงมีสิทธิอุทธรณ์ได้**ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๓

ตามคำร้องของโจทก์ซึ่งเป็น**เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา**อ้างว่า ผู้คัดค้านไม่ยึดทรัพย์ตามที่โจทก์นำชี้และหลอกลวงให้คำแนะนำในการบังคับคดี จนหลงเชื่อทำคำร้องขอให้ศาลเพิ่มอำนาจให้แก่ผู้คัดค้านและถูกศาลยกคำร้อง ทำให้โจทก์ต้องเสียหาย ขอให้ผู้คัดค้านชดใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๓ วรรคสอง อันเป็นข้ออ้าง**ให้ผู้คัดค้านในฐานะเป็นเจ้าพนักงานบังคับคดี**ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบังคับคดีตามอำนาจหน้าที่ของผู้คัดค้านตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค ๔ ว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง**รับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน** แม้ตามมาตรา ๒๘๓ วรรคสอง บัญญัติให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งว่าเจ้าพนักงานบังคับคดีผู้นั้นตกอยู่ในความรับผิดจำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน**ให้แก่โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา**ก็ตาม แต่เมื่อได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรงแต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ โดยไม่มีบทมาตราใดยกเว้นมิให้ใช้บังคับแก่กรณีใด และตามมาตรา ๓ บัญญัติอีกว่า บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับใด ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่ง

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน **เมื่อผู้คัดค้านซึ่งเป็นเจ้าพนักงานบังคับคดีสังกัดกรมบังคับคดี อันเป็นหน่วยงานของรัฐ ถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นต้นสังกัดของผู้คัดค้านจึงต้องรับผิดต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่ผู้คัดค้านซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำไปในการปฏิบัติหน้าที่ โจทก์จึงต้องห้ามมิให้เรียกร้องเอาแก่ผู้คัดค้านซึ่งเป็นเจ้าพนักงานบังคับคดีแต่ต้องเรียกร้องเอาแก่หน่วยงานของรัฐนั้น**

ปัญหาว่า โจทก์ต้องห้ามมิให้เรียกร้องเอาแก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ แต่ต้องเรียกร้องเอาแก่หน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๒ (๕) ประกอบมาตรา ๒๔๖, ๒๔๗

คำถาม จำเลยให้การต่อสู้ว่าฟ้องโจทก์ขาดอายุความ แต่เมื่อศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นการละเมิดต่อโจทก์**และพิพากษายกฟ้องโจทก์ โดยไม่วินิจฉัยในประเด็นฟ้องโจทก์ขาดอายุความหรือไม่** โจทก์อุทธรณ์ว่าการกระทำของจำเลยเป็นการละเมิดต่อโจทก์ จำเลยแก้อุทธรณ์ว่า จำเลยมิได้ทำละเมิดต่อโจทก์ โดยมิได้แก้อุทธรณ์ในปัญหาว่าฟ้องโจทก์ขาดอายุความ ศาลอุทธรณ์จะยกประเด็นเรื่องฟ้องโจทก์ขาดอายุความหรือไม่ขึ้นวินิจฉัยได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๒๔๘/๒๕๕๕ คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ข้อแรกว่า ที่ศาลอุทธรณ์ยกประเด็นเรื่องอายุความมาเป็นเหตุยกฟ้องโจทก์ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า จำเลยให้การต่อสู้ว่าฟ้องโจทก์ขาดอายุความ แต่เมื่อศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นการละเมิดต่อโจทก์และ**พิพากษายกฟ้องโจทก์ โดยไม่วินิจฉัยในประเด็นฟ้องโจทก์ขาดอายุความหรือไม่** โจทก์อุทธรณ์ว่าการกระทำของจำเลยเป็นการละเมิดต่อโจทก์ จำเลยแก้อุทธรณ์ว่า จำเลยมิได้ทำละเมิดต่อโจทก์ โดย**มิได้แก้อุทธรณ์ในปัญหาว่าฟ้องโจทก์ขาดอายุความ** คดีจึงไม่มีประเด็นเรื่องฟ้องโจทก์ขาดอายุความหรือไม่ในชั้นอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์จึงไม่มีอำนาจยกประเด็นเรื่องอายุความขึ้นวินิจฉัย เพราะไม่ใช่ปัญหาอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ที่ศาลอุทธรณ์ยกประเด็นเรื่องฟ้องโจทก์ขาดอายุความหรือไม่ขึ้นวินิจฉัยจึงเป็นการไม่ชอบ

คำถาม ผู้ต้องหาซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจมิได้ยกขึ้นกล่าวอ้างในชั้นที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดในคดีอาญาว่าผู้ตายตายโดยการกระทำของตนซึ่งเป็นเจ้าพนักงานขณะปฏิบัติราชการตามหน้าที่ พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเช่นคดีธรรมดา แล้วพนักงานอัยการสั่งฟ้องจำเลยนั้น เป็นการชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๑๐๐/๒๕๓๒ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘

จำเลยให้การปฏิเสธ และต่อสู้ว่าคดีนี้เป็นกรณีที่ความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของจำเลยซึ่งเป็นเจ้าพนักงานขณะปฏิบัติราชการตามหน้าที่ พนักงานอัยการต้องร้องขอต่อศาลให้ทำการไต่สวนและเป็นอำนาจของอธิบดีกรมอัยการหรือผู้รักษาการแทนเท่านั้นที่จะออกคำสั่งไม่ฟ้อง แต่พนักงานอัยการมิได้ร้องขอต่อศาลให้ทำการไต่สวนและอัยการจังหวัดเชียงใหม่เป็นผู้ออกคำสั่งฟ้องจำเลย จึงเป็นฟ้องที่ไม่ชอบ โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง ขอให้ยกฟ้อง

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๓ วรรคสาม บัญญัติว่า "ในคดีฆาตกรรมซึ่งผู้ตายถูกเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ฆ่าตาย หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ อธิบดีกรมอัยการหรือผู้รักษาราชการแทนเท่านั้นมีอำนาจออกคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง" ตามบทกฎหมายดังกล่าวพึงเห็นได้ว่ากรณีที่อธิบดีกรมอัยการหรือผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจออกคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้ต้องหานั้น**จะต้องเป็นเรื่องที่ผู้ต้องหาในคดีอาญาได้อ้างขึ้นว่า ตนเป็นเจ้าพนักงานและฆ่าผู้ตายตายเพราะเหตุจากการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือผู้ตายตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของตนซึ่งเป็นการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ และการกล่าวอ้างดังกล่าวจะต้องกล่าวอ้างขึ้นในชั้นที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดในคดีอาญา** เพื่อพนักงานสอบสวนซึ่งทำการสอบสวนเสร็จแล้วจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๒ กล่าวคือ **หากไม่มีการกล่าวอ้าง** พนักงานสอบสวนก็จะต้องส่งสำนวนพร้อมกับผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๓ (๑) (๒) **แต่ถ้าผู้ต้องหากล่าวอ้างดังกล่าวขึ้นก่อน** ก็จะได้ส่งสำนวนไปยังอธิบดีกรมอัยการเพื่อมีคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง ตามมาตรา ๑๔๓ วรรค

สาม ภายหลังที่ได้มีการขอให้ศาลทำการไต่สวนและมีคำสั่งตามมาตรา ๑๕๐ วรรคสาม แล้ว (ปัจจุบันคือวรรคห้าและวรรคสิบ) สำหรับคดีนี้**จำเลยหาได้ยกขึ้นกล่าวอ้างไม่**ว่าผู้ตายถูกจำเลยซึ่งเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติราชการตามหน้าที่ฆ่าตาย **การที่พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเช่นคดีอาญาธรรมดารวมทั้งการที่พนักงานอัยการออกคำสั่งฟ้องจำเลย** จึงเป็นการชอบด้วยกฎหมายแล้ว

พิพากษายกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยในประเด็นข้ออื่นที่ยังไม่วินิจฉัยแล้วพิพากษาใหม่ตามรูปคดี

คำถาม คดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ หากผู้เสียหายยื่นคำร้องขอให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจะต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๗๐๓/๒๕๕๘ จำเลยฎีกาว่า คำฟ้องโจทก์ร่วมทั้งสองในคดีส่วนแพ่งไม่ชอบเพราะโจทก์ร่วมทั้งสองมิได้นำเงินค่าธรรมเนียมมาวางศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๙

เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๕๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ซึ่งมีคำร้องให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินติดมากับฟ้องอาญาตามมาตรา ๔๓ หรือมีคำขอของผู้เสียหายขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนมิให้เรียกค่าธรรมเนียม เว้นแต่ในกรณีที่ศาลเห็นว่าผู้เสียหายเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนสูงเกินสมควร หรือดำเนินคดีโดยไม่สุจริตให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้เสียหายชำระค่าธรรมเนียมทั้งหมดหรือแต่เฉพาะบางส่วนภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ และถ้าผู้เสียหายเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ให้ถือว่าเป็นการทิ้งฟ้องในคดีส่วนแพ่งนั้น" คดีนี้โจทก์ร่วมทั้งสองยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๔/๑ เมื่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติเรื่องค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไว้โดยเฉพาะแล้ว กรณีจึงไม่อาจนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๙ มาใช้บังคับได้ โจทก์ร่วมทั้งสองจึงมิต้องเสียค่าธรรมเนียมและนำค่าธรรมเนียมมาวางศาลพร้อมกับคำฟ้องตามบทบัญญัติดังกล่าว คำฟ้องโจทก์ร่วมทั้งสองในคดีส่วนแพ่งจึงชอบแล้ว

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ